This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

878
C5
U84

A 472454

Catullus

Edidit Uschner

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

E75
C.5-
U24

Q. VALERII CATULLI

VERONENSIS

CARMINA.

EDIDIT

CAROLUS USCHNER.

BEROLINI
APUD E. H. SCHROEDERUM
(HERMANNUM KAISER).
MDCCCLXVII.

PRAEFATIO.

Quintus Valerius Catullus Veronae anno U. 668 L. Corn. Cinna et C. Mario COSS. natus est, suavissimus ille poeta latinus, cui nullus alius poeta aureae, quam dicunt, aetatis praeferendus, immo nec aequiparandus mihi videtur, sive ingenium poeticum, sive animi vigorem et ardorem et sinceritatem, sive rhythmum et elegantiam poeseos et facetiam spectas. Fixam sedem habebat Romae, quod in carmine LXIX ipse enunciat. Gravissime affligebatur et quasi percellebatur Catullus duobus casibus iniquis, primum morte fratris dilectissimi Lucii Valerii Catulli, qui anno 694 in Troade obiit, deinde „Lesbiae" suae, proprio nomine Clodiae (famosi illius P. Clodii Pulchri sororis et Q. Metelli Celeris uxoris), perfidia foederisque discidio, quod anno 696 accidit. Catullus decessit Romae anno 706 C. Julio Caesare et M. Aemilio Lepido COSS. tricesimum nonum annum agens. Quae nobis supersunt carmina haud longiore quam octenni spatio, ab anno 692 usque ad annum 700, conscripta esse constat. Sed ab ordine horum carminum chronologico admodum discrepat ordo, quo Catulli carminum liber ad nos pervenit, idem haud dubie, quo auctor ipse istum librum Cornelio Nepoti amico dedicandum et dedicatum composuerat.

Carminum amicissimi mei Catulli versione metrica priore anno edita*) ad latinum quoque textum edendum intente animum converti: in quo opere, id quod jam in versione mea tentaveram, lacunas quasvis in Catullo occurrentes explere studui, partim Lachmanni Heysiique clarissimorum virorum conjecturas secutus, partim proprio animo agitatus propriisque innixus viribus. Ex Lachmanniana quidem editione recepi carm. LXVI versus 9—14, ex Heysiana: carm. LII versum 8; carm. LXII vv. 107—110, 112—114 et carm. LXX v. 7. Ipse addidi carm. I versuum 8—12 verba sequentia cursivis, quas nos dicimus, literis distincta:

Quare habe tibi quidquid hoc libelli
Donum a me, quod in aeternum omne tempus,
Qualecunque quidem: *sed, o beate,*
Non dono tibi, sed patrona virgo.
Plus uno maneat perenne saeclo!

carm. LII versus 13—16; carm. LXIII vv. 33—36; carm. LXV versus 24 verba *salvete, beati*; carm. ejusd. versum 255; carm. LXX vv. 100, 101, 104 et 105 et carm. XCVI v. 4.

His praemissis opusculum meum doctorum virorum gratiae ac benevolentiae probo animo commendo.

Scrib. Ratibori m. Aug. a. h. s. LXVII.

Carolus Uschner.

*) Katull's Gedichte. Im Versmafse der Urschrift übersetzt von Karl Uschner. Berlin. E. H. Schroeder. 1866.

CATULLI CARMINA.

I. AD CORNELIUM NEPOTEM.

Cui dono lepidum novum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas
Jam tum cum ausus es unus Italorum
Omne aevum tribus explicare chartis,
Doctis, Juppiter! et laboriosis.
Quare habe tibi quidquid hoc libelli
Donum a me, quod in aeternum omne tempus,
Qualecunque quidem: sed, o beate,
Non dono tibi, sed patrona virgo.
Plus uno maneat perenne saeclo!

II. AD PASSEREM LESBIAE.

Passer, deliciae meae puellae,
Quicum ludere, quem in sinu tenere,
Cui primum digitum dare appetenti
Et acres solet incitare morsus,

Cum desiderio meo nitenti
Carum nescio quid libet jocari
Et solatiolum sui doloris,
Credo, ut tum gravis acquiescat ardor:
Tecum ludere sicut ipsa possem
Et tristes animi levare curas!
Tam gratum id mihi, quam ferunt puellae
Pernici aureolum fuisse malum,
Quod zonam soluit diu ligatam.

III. LUCTUS IN MORTE PASSERIS.

Lugete, o Veneres Cupidinesque,
Et quantum est hominum venustiorum:
Passer mortuus est meae puellae,
Passer, deliciae meae puellae,
Quem plus illa oculis suis amabat.
Nam mellitus erat, suamque norat
Ipsam tam bene quam puella matrem:
Nec sese a gremio illius movebat,
Sed circumsiliens modo huc modo illuc
Ad solam dominam usque pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricosum
Illuc, unde negant redire quenquam.
At vobis male sit, malae tenebrae
Orci, quae omnia bella devoratis:
Tam bellum mihi passerem abstulistis.

O factum male! io miselle passer!
Tua nunc opera meae puellae
Flendo turgiduli rubent ocelli.

IV. DEDICATIO PHASELI.

Phaselus ille, quem videtis, hospites,
Ait fuisse navium celerrimus,
Neque ullius natantis impetum trabis
Nequisse praeterire, sive palmulis
Opus foret volare sive linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
Negare litus, insulasve Cycladas,
Rhodumque nobilem, horridamque Thraciam
Propontida, trucemve Ponticum sinum,
Ubi iste, post phaselus, antea fuit
Comata silva: nam Cytorio in jugo
Loquente saepe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica et Cytore buxifer,
Tibi haec fuisse et esse cognitissima
Ait phaselus: ultima ex origine
Tuo stetisse dicit in cacumine,
Tuo imbuisse palmulas in aequore,
Et inde tot per impotentia freta
Herum tulisse, laeva sive dextera
Vocaret aura, sive utrumque Juppiter
Simul secundus incidisset in pedem;

Neque ulla vota litoralibus deis
Sibi esse facta, cum veniret a mari
Novissimo hunc ad usque limpidum lacum.
Sed haec prius fuere: nunc recondita
Senet quiete seque dedicat tibi,
Gemelle Castor et gemelle Castoris.

V. AD LESBIAM.

Vivamus, mea Lesbia, atque amemus,
Rumoresque senum severiorum
Omnes unius aestimemus assis.
Soles occidere et redire possunt:
Nobis, cum semel occidit brevis lux,
Nox est perpetua una dormienda.
Da mi basia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein secunda centum,
Deinde usque altera mille, deinde centum.
Dein, cum milia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne sciamus,
Aut ne quis malus invidere possit,
Cum tantum sciat esse basiorum.

VI. AD FLAVIUM.

Flavi, delicias tuas Catullo,
Ni sint illepidae atque inelegantes,

Velles dicere, nec tacere posset.
Verum nescio quid febriculosi
Scorti diligis: hoc pudet fateri.
Nam te non viduas jacere noctes
Nequidquam tacitum cubile clamat
Sertis ac Syrio fragrans olivo,
Pulvinusque peraeque et hic et illic
Attritus, tremulique quassa lecti
Argutatio inambulatioque.
Nam nil ista valet, nihil, tacere.
Cui non tam latera ecfutata pandant,
Noctu quid facias ineptiarum?
Quare, quidquid habes boni malique,
Dic nobis: volo te ac tuos amores
Ad caelum lepido vocare versu.

VII. AD LESBIAM.

Quaeris, quot mihi basiationes
Tuae, Lesbia, sint satis superque.
Quam magnus numerus Libyssae arenae
Laserpiciferis jacet Cyrenis
Oraculum Jovis inter aestuosi
Et Batti veteris sacrum sepulcrum:
Aut quam sidera multa, cum tacet nox,
Furtivos hominum vident amores:
Tam te basia multa basiare

Vesano satis et super Catullo est,
Quae nec pernumerare curiosi
Possint nec mala fascinare lingua.

VIII. AD SE IPSUM.

Miser Catulle, desinas ineptire,
Et quod vides perisse, perditum ducas.
Fulsere quondam candidi tibi soles,
Cum ventitabas quo puella ducebat
Amata nobis quantum amabitur nulla.
Ibi illa multa tum jocosa fiebant,
Quae tu volebas nec puella nolebat:
Fulsere vere candidi tibi soles.
Nunc jam illa non vult: tu quoque impete insano
Nec quae fugit sectare, nec miser vive.
Sed obstinata mente perfer, obdura.
Vale, puella: jam Catullus obdurat,
Nec te requiret, nec rogabit invitam.
At tu dolebis, cum rogaberis nulla.
Scelesta, vae te! quae tibi manet vita!
Quis nunc te adibit? cui videberis bella?
Quem nunc amabis? cujus esse diceris?
Quem basiabis? cui labella mordebis?
At tu, Catulle, destinatus obdura.

IX. AD VERANNIUM.

Veranni, omnibus e meis amicis
Antistans mihi milibus trecentis,
Venistine domum ad tuos penates,
Fratresque unanimos, anumque matrem?
Venisti. O mihi nuntii beati!
Visam te incolumem audiamque Iberum
Narrantem loca, facta, nationes,
Ut mos est tuus, applicansque collum
Jucundum os oculosque saviabor.
O quantum est hominum beatiorum,
Quid me laetius est beatiusve?

X. DE VARI SCORTO.

Varus me meus ad suos amores
Visum duxerat e foro otiosum,
Scortillum, ut mihi tum repente visum est,
Non sane illepidum neque invenustum.
Huc ut venimus, incidere nobis
Sermones varii, in quibus, quid esset
Jam Bithynia, quo modo se haberet,
Ecquonam mihi profuisset aere.
Respondi id quod erat: nihil neque ipsis
Nec praetoribus esse nec cohorti,

Cur quisquam caput unctius referret,
Praesertim quibus esset irrumator
Praetor nec faceret pili cohortem.
„At certe tamen," inquiunt, „quod illic
Natum dicitur esse, comparasti
Ad lecticam homines." Ego, ut puellae
Unum me facerem beatiorem,
„Non," inquam, „mihi tam fuit maligne,
Ut, provincia quod mala incidisset,
Non possem octo homines parare rectos."
At mi nullus erat neque hic neque illic,
Fractum qui veteris pedem grabati
In collo sibi collocare posset.
Hic illa, ut decuit cinaediorem,
„Quaeso," inquit „mihi, mi Catulle, paulum
Istos: commodum enim volo ad Serapin
Deferri." „Mane me," inquii puellae:
„Istud, quod modo dixeram me habere,
Fugit me ratio: meus sodalis
Cinna est Gaius: is sibi paravit.
Verum utrum illius an mei, quid ad me?
Utor tam bene quam mihi pararim.
Sed tu insulsa male et molesta vivis,
Per quam non licet esse negligentem."

XI. AD FURIUM ET AURELIUM.

Furi et Aureli, comites Catulli,
Sive in extremos penetrabit Indos,
Litus ut longe resonante Eoa
Tunditur unda;

Sive in Hyrcanos Arabesque molles,
Seu Sacas sagittiferosque Parthos,
Sive qua septemgeminus colorat
Aequora Nilus;

Sive trans altas gradietur Alpes
Caesaris visens monumenta magni,
Gallicum Rhenum, horribile aequor ultimosque Britannos:

Omnia haec, quaecunque feret voluntas
Caelitum, tentare simul parati,
Pauca nunciate meae puellae
Non bona dicta.

Cum suis vivat valeatque moechis,
Quos simul complexa tenet trecentos
Nullum amans vere, sed identidem omnium
Ilia rumpens.

Nec meum respectet, ut ante, amorem,
Qui illius culpa cecidit, velut prati
Ultimi flos, praetereunte postquam
Tactus aratro est.

XII. AD ASINIUM.

Marrucine Asini, manu sinistra
Non belle uteris in joco atque vino:
Tollis lintea negligentiorum.
Hoc salsum esse putas? fugit te, inepte:
Quamvis sordida res et invenusta est.
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta vel talento
Mutari velit: est enim leporum
Disertus puer ac facetiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte,
Quod me non movet aestimatione,
Verum est mnemosynum mei sodalis.
Nam sudaria Saetaba ex Iberis
Miserunt mihi muneri Fabullus
Et Verannius: haec amem necesse est
Ut Veranniolum meum et Fabullum.

XIII. AD FABULLUM.

Cenabis bene, mi Fabulle, apud me
Paucis, si tibi di favent, diebus,
Si tecum attuleris bonam atque magnam
Cenam, non sine candida puella
Et vino et sale et omnibus cachinnis.

Haec si, inquam, attuleris, venuste noster,
Cenabis bene: nam tui Catulli
Plenus sacculus est aranearum.
Sed contra accipies meros amores
Seu quid suavius elegantiusve est:
Nam unguentum dabo, quod meae puellae
Donarunt Veneres Cupidinesque:
Quod tu cum olfacies, deos rogabis,
Totum ut te faciant, Fabulle, nasum.

XIV. AD CALVUM LICINIUM.

Ni te plus oculis meis amarem,
Jucundissime Calve, munere isto
Odissem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego quidve sum locutus,
Cur me tot male perderes poetis?
Isti di mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi misit impiorum.
Quod si, ut suspicor, hoc novum ac repertum
Munus dat tibi Sulla literator,
Non est mi male, sed bene ac beate,
Quod non dispereunt tui labores.
Di magni, horribilem et sacrum libellum.
Quem tu scilicet ad tuum Catullum
Misti, continuo ut die periret,
Saturnalibus, optimo dierum.

Non, non hoc tibi, salse, sic abibit:
Nam, si luxerit, ad librariorum
Curram scrinia, Caesios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam venena,
Ac te his suppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
Illuc, unde malum pedem attulistis,
Saecli incommoda, pessimi poetae!

XV. FRAGMENTUM.*)

Si qui forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusque vestras
Non horrebitis admovere nobis —

XVI. AD AURELIUM.

Commendo tibi me ac meos amores,
Aureli, veniam peto pudentem,
Ut, si quidquam animo tuo cupisti,
Quod castum expeteres et integellum,
Conserves puerum mihi pudice:
Non dico a populo: nihil veremur

*) Hoc fragmentum *qua tale* scripsit Catullus apodosin per aposiopeseos figuram praecidens.

Istos, qui in platea modo huc modo illuc
In re praeterennt sua occupati:
Verum a te metuo tuoque pene
Infesto pueris bonis malisque.
Quem tu qua lubet, ut lubet, moveto
Quantum vis, ubi erit foris, paratum:
Hunc unum excipio, ut puto, pudenter.
Quod si te mala mens furorque vecors
In tantam impulerit, sceleste, culpam,
Ut nostrum insidiis caput lacessas,
Ah tum te miserum malique fati!
Quem attractis pedibus patente porta
Percurrent raphanique mugilesque.

XVII. AD AURELIUM ET FURIUM.

Paedicabo ego vos et irrumabo,
Aureli pathice et cinaede Furi,
Qui me ex versiculis meis putastis,
Quod sunt molliculi, parum pudicum.
Nam castum esse decet pium poetam
Ipsum, versiculos nihil necesse est,
Qui tum denique habent salem ac leporem,
Si sint molliculi ac parum pudici
Et quod pruriat incitare possint,
Non dico pueris, sed his pilosis,
Qui duros nequeunt movere lumbos.

Vos, quod milia multa basiorum
Legistis, male me marem putatis?
Paedicabo ego vos et irrumabo.

XVIII. AD COLONIAM.

O Colonia, quae cupis ponte ludere longo,
Et salire paratum habes, sed vereris inepta
Crura ponticuli assulis stantis in redivivis,
Ne supinus eat cavaque in palude recumbat:
Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
In quo vel Salisubsuli sacra suscipiantur:
Munus hoc mihi maximi da, Colonia, risus.
Quendam municipem meum de tuo volo ponte
Ire praecipitem in lutum per caputque pedesque,
Verum totius ut lacus putidaeque paludis
Lividissima maximeque est profunda vorago.
Insulsissimus est homo, nec sapit pueri instar
Bimuli tremula patris dormientis in ulna.
Cui cum sit viridissimo nupta flore puella,
Et puella tenellulo delicatior haedo,
Asservanda nigerrimis diligentius uvis,
Ludere hanc sinit ut lubet, nec pili facit uni,
Nec se sublevat ex sua parte, sed velut alnus
In fossa Liguri jacet suppernata securi,
Tantundem omnia sentiens quam si nulla sit usquam:
Talis iste meus stupor nil videt, nihil audit,

Ipse qui sit, utrum sit an non sit, id quoque nescit.
Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
Si pote stolidum repente excitare veternum
Et supinum animum in gravi derelinquere caeno,
Ferream ut soleam tenaci in voragine mula.

XIX. AD HORTORUM DEUM.

Hunc lucum tibi dedico consecroque, Priape,
Qua domus tua Lampsaci est, quaque silva, Priape:
Nam te praecipue in suis urbibus colit ora
Hellespontia ceteris ostreosior oris.

XX. HORTORUM DEUS.

Hunc ego, juvenes, locum villulamque palustrem
Tectam vimine junceo caricisque maniplis
Quercus arida, rustica conformata securi,
Nutrio: magis et magis ut beata quotannis.
Hujus nam domini colunt me, deumque salutant
Pauperis tuguri pater filiusque coloni:
Alter assidua colens diligentia, ut herba
Dumosa asperaque a meo sit remota sacello,
Alter parva ferens manu semper munera larga.
Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitu' et tenera virens spica mollis arista,

Luteae violae mihi luteumque papaver,
Pallentesque cucurbitae et suaveolentia mala,
Uva pampinea rubens educata sub umbra.
Sanguine hanc etiam mihi (sed tacebitis) aram
Barbatus linit hirculus cornipesve capella.
Pro queis omnia honoribus haec necesse Priapo
Praestare, et domini hortulum vineamque tueri.
Quare hinc, o pueri, malas abstincte rapinas.
Vicinus prope dives est, negligensque Priapus.
Inde sumite: semita haec deinde vos feret ipsa.

XXI. HORTORUM DEUS.

Ego haec, ego arte fabricata rustica,
Ego arida, o viator, ecce populus,
Agellulum hunc sinistra tute quem vides,
Herique villulam hortulumque pauperis
Tuor, malasque furis arceo manus.
Mihi corolla picta vere ponitur,
Mihi rubens arista sole fervido,
Mihi virente dulcis uva pampino,
Mihi caduca duro oliva frigore.
Meis capella delicata pascuis
In urbem adulta lacte portat ubera,
Meisque pinguis agnus ex ovilibus
Gravem domum remittit aere dexteram,
Teneraque matre mugiente vaccula

Deum profundit ante templa sanguinem.
Proin, viator, hunc deum vereberis
Manumque sorsum habebis: hoc tibi expedit:
Parata namque trux sine arte mentula.
Velim pol, inquis: at pol, ecce, villicus
Venit, valente cui revulsa brachio
Fit ista mentula apta clava dexterae.

XXII. AD AURELIUM.

Aureli, pater esuritionum,
Non harum modo, sed quot aut fuerunt
Aut sunt aut aliis erunt in annis,
Paedicare cupis meos amores,
Nec clam; nam simul es, jocaris una,
Haeres ad latus, omnia experiris.
Frustra: nam insidias mihi instruentem
Tangam te prior irrumatione.
Atque id si faceres satur, tacerem:
Nunc ipsum id doleo, quod esurire
Meus mi puer et sitire discet.
Quare desine, dum licet pudico,
Ne finem facias, sed irrumatus.

XXIII. AD VARUM.

Suffenus iste, Vare, quem probe nosti,
Homo est venustus et dicax et urbanus,
Idemque longe plurimos facit versus.
Puto esse ego illi milia aut decem aut plura
Perscripta, nec sic, ut fit, in palimpsesto
Relicta: chartae regiae, novi libri
Novi umbilici, lora rubra, membrana
Directa plumbo, et pumice omnia aequata.
Haec cum legas tu, bellus ille et urbanus
Suffenus unus caprimulgus aut fossor
Rursus videtur: tantum abhorret ac mutat.
Hoc quid putemus esse? qui modo scurra
Aut siquid hac re tritius videbatur,
Idem infaceto est infacetior rure,
Simul poemata attigit, neque idem unquam
Aeque est beatus ac poema cum scribit:
Tam gaudet in se, tamque se ipse miratur.
Nimirum idem omnes fallimur, neque est quisquam,
Quem non in aliqua re videre Suffenum
Possis. Suus cuique attributus est error:
Sed non videmus manticae quod in tergo est.

XXIV. AD FURIUM.

Furi, cui neque servus est neque arca,
Nec cimex neque araneus neque ignis,
Verum est et pater et noverca, quorum
Dentes vel silicem comesse possunt:
Est pulchre tibi cum tuo parente
Et cum conjuge lignea parentis.
Nec mirum: bene nam valetis omnes,
Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non graves ruinas,
Non furta impia, non dolos veneni,
Non casus alios periculorum.
Atqui corpora sicciora cornu
Aut siquid magis aridum est habetis
Sole et frigore et esuritione.
Quare non tibi sit bene ac beate?
A te sudor abest, abest saliva,
Mucusque et mala pituita nasi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior salillo est,
Nec toto decies cacas in anno,
Atque id durius est faba et lapillis,
Quod tu si manibus teras fricesque,
Non unquam digitum inquinare possis.
Haec tu commoda tam beata, Furi,
Noli spernere nec putare parvi,

Et sestertia quae soles precari
Centum desine: nam sat es beatus.

XXV. AD JUVENTIUM PUERUM.

O qui flosculus es Juventiorum,
Non horum modo, sed quot aut fuerunt
Aut posthac aliis erunt in annis,
Mallem divitias Midae dedisses
Isti, cui neque servus est neque arca,
Quam sic te sineres ab illo amari.
„Qui? non est homo bellus?“ inquies. Est:
Sed bello hūic neque servus est neque arca.
Haec tu quam lubet abjice elevaque:
Nec servum tamen ille habet neque arcam.

XXVI. AD THALLUM.

Cinaede Thalle, mollior cuniculi capillo
Vel anseris medullula vel imula auricilla
Vel pene languido senis situque araneoso,
Idemque Thalle turbida rapacior procella,
Cum diva mulier alites ostendit oscitantes,
Remitte pallium mihi meum, quod involasti,
Sudariumque Sactabum catagraphosque Thynos,
Inepte, quae palam soles habere tanquam avita.

Quae nunc tuis ab unguibus reglutina et remitte,
Ne laneum latusculum manusque mollicellas
Inusta turpiter tibi flagella conscribillent,
Et insolenter aestues velut minuta magno
Deprensa navis in mari vesaniente vento.

XXVII. AD FURIUM.

Furi, villula vestra non ad Austri
Flatus opposita est neque ad Favoni
Nec saevi Boreae aut Apeliotae,
Verum ad milia quindecim et ducentos.
O ventum horribilem atque pestilentem!

XXVIII. AD POCILLATOREM PUERUM.

Minister vetuli puer Falerni,
Inger mi calices amariores,
Ut lex Postumiae jubet magistrae,
Ebriosa acina ebriosioris.
At vos quo lubet hinc abite, lymphae,
Vini pernicies, et ad severos
Migrate: hic merus est Thyonianus.

XXIX. AD VERANNIUM ET FABULLUM.

Pisonis comites, cohors inanis,
Aptis sarcinulis et expeditis,
Veranni optime, tuque, mi Fabulle,
Quid rerum geritis? satisne cum isto
Vappa frigoraque et famem tulistis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expensum? ut mihi, qui meum secutus
Praetorem refero datum in lucello:
„O Memmi, bene me ac diu supinum
Tota ista trabe lentus irrumasti.“
Sed, quantum video, pari fuistis
Casu: nam nihilo minore verpa
Farti estis. Pete nobiles amicos.
At vobis mala multa di deaeque
Dent, opprobria Romuli Remique.

XXX. IN CAESAREM.

Quis hoc potest videre, quis potest pati,
Nisi impudicus et vorax et aleo,
Mamurram habere, quod comata Gallia
Habebat uncti et ultima Britannia?
Cinaede Romule, haec videbis et feres
Et ille nunc superbus et superfluens
Perambulabit omnium cubilia,

Ut albulus columbus haud idoneus?
Cinaede Romule, haec videbis et feres?
Es impudicus et vorax et aleo.
Eone nomine, imperator unice,
Fuisti in ultima occidentis insula,
Ut ista vestra diffatuta Mentula*)
Ducenties comesset aut trecenties?
Quid est alid sinistra liberalitas?
Parum expatravit an parum helluatus est?
Paterna prima lancinata sunt bona:
Secunda praeda Pontica: inde tertia
Ibera, quam scit amnis aurifer Tagus.
Timete Galliae, hunc time Britannia.
Quid hunc malum fovetis? aut quid hic potest,
Nisi uncta devorare patrimonia?
Eone nomine urbis oppidissime
Socer generque perdidistis omnia?

XXXI. AD ALPHENUM.

Alphene immemor atque unanimis false sodalibus,
Jam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi?
Jam me prodere, jam non dubitas fallere, perfide?
Eheu, quid faciant, dic, homines, cuive habeant fidem?

---

*) i. e. Mamurra, qui etiam in carm. XCV, CVII, CXVI et CXVII intelligendus est.

Certe tute jubebas animam tradere, inique, me
Inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te ac tua dicta omnia factaque
Ventos irrita ferre ac nebulas aerias sinis.
Si tu oblitus es, at di meminerunt, meminit Fides,
Quae te ut poeniteat postmodo facti faciet tui.
Nec facta impia fallacum hominum caelicolis placent.
Quae tu negligis, ac me miserum deseris in malis.

XXXII. AD SIRMIONEM PAENINSULAM.

Paeninsularum, Sirmio, insularumque
Ocelle, quascunque in liquentibus stagnis
Marique vasto fert uterque Neptunus,
Quam te libenter quamque laetus inviso!
Vix mi ipse credens Thyniam atque Bithynos
Liquisse campos et videre te in tuto.
O quid solutis est beatius curis:
Cum mens onus reponit, ac peregrino
Labore fessi venimus larem ad nostrum
Desideratoque acquiescimus lecto.
Hoc est, quod unum est pro laboribus tantis.
Salve, o venusta Sirmio, atque hero gaude:
Gaudete vosque, Lydiae lacus undae:
Ridete, quidquid est domi cachinnorum.

XXXIII. AD IPSITHILLAM.

Amabo, mea dulcis Ipsithilla,
Meae deliciae, mei lepores,
Jube ad te veniam meridiatum.
Et si jusseris illud, adjuvato,
Ne quis liminis obseret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire,
Sed domi maneas paresque nobis
Novem continuas fututiones.
Verum, siquid ages, statim jubeto:
Nam pransus jaceo et satur supinus
Pertundo tunicamque palliumque.

XXXIV. IN VIBENNIOS.

O furum optime balneariorum
Vibenni pater, et cinaede fili:
(Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius est voraciore,)
Cur non exilium malasque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinae
Notae sunt populo, et nates pilosas,
Fili, non potes asse venditare.

XXXV. AD DIANAM.

Dianae sumus in fide,
Puellae et pueri integri:
Dianam pueri integri
Puellaeque canamus.

O Latonia, maximi
Magna progenies Jovis,
Quam mater prope Deliam
Deposivit olivam,

Montium domina ut fores
Silvarumque virentium
Saltuumque reconditorum
Amniumque sonantum.

Tu Lucina dolentibus
Juno dicta puerperis,
Tu potens Trivia et notho es
Dicta lumine Luna.

Tu cursu, dea, menstruo
Metiens iter annuum
Rustica agricolae bonis
Tecta frugibus exples.

Sis quocunque tibi placet
Sancta nomine, Romulique
Ancique, ut solita es, bona
Sospites ope gentem.

XXXVI. CAECILIUM INVITAT.

Poetae tenero, meo sodali
Velim Caecilio, papyre, dicas,
Veronam veniat Novi relinquens
Comi moenia Lariumque litus:
Nam quasdam volo cogitationes
Amici accipiat sui meique.
Quare, si sapiet, viam vorabit,
Quamvis candida milies puella
Euntem revocet manusque collo
Ambas injiciens roget morari,
Quae nunc, si mihi vera nunciantur,
Illum deperit impotente amore.
Nam quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam, ex eo misellae
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignosco tibi, Sapphica puella
Musa doctior: est enim venuste
Magna Caecilio inchoata mater.

XXXVII. IN ANNALES VOLUSII.

Annales Volusi, cacata charta,
Votum solvite pro mea puella:
Nam sanctae Veneri Cupidinique

Vovit, si sibi restitutus essem
Desissemque truces vibrare iambos,
Electissima pessimi poetae
Scripta tardipedi deo daturam
Infelicibus ustulanda lignis.
Et hoc pessima se puella vidit
Jocose et lepide vovere divis.
Nunc, o caeruleo creata ponto,
Quae sanctum Idalium Syrosque apertos,
Quaeque Ancona Cnidumque arundinosam
Colis, quaeque Amathunta, quaeque Golgos,
Quaeque Dyrrachium Adriae tabernam:
Acceptum face redditumque votum,
Si non illepidum neque invenustum est.
At vos interea venite in ignem,
Pleni ruris et infacetiarum
Annales Volusi, cacata charta.

XXXVIII. AD CONTUBERNALES.

Salax taberna vosque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis esse mentulas vobis,
Solis licere, quidquid est puellarum
Confutuere et putare ceteros hircos?
An, continenter quod sedetis insulsi
Centum an ducenti, non putatis ausurum

Me una ducentos irrumare sessores?
Atqui putate: namque totius vobis
Frontem tabernae scorpionibus scribam
Puella nam mi, quae meo sinu fugit,
Amata tantum quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
Consedit istic. Hanc boni beatique
Omnes amatis, et quidem, quod indignum est,
Omnes pusilli et semitarii moechi:
Tu praeter omnes une de capillatis,
Cuniculosae Celtiberiae fili,
Egnati, opaca quem bonum facit barba
Et dens Ibera defricatus urina.

XXXIX. AD CORNIFICIUM.

Male est, Cornifici, tuo Catullo,
Male est, mehercule, et laboriose,
Et magis magis in dies et horas.
Quem tu, quod minimum facillimumque est,
Qua solatus es allocutione?
Irascor tibi. Sic meos amores?
Paulum quid lubet allocutionis
Maestius lacrimis Simonideis.

XL. IN EGNATIUM.

Egnatius, quod candidos habet dentes,
Renidet usque quaque: si ad rei ventum est
Subsellium, cum orator excitat fletum,
Renidet ille: si ad pii rogum fili
Lugetur, orba cum flet unicum mater,
Renidet ille: quidquid est, ubicunque est,
Quodcunque agit, renidet. Hunc habet morbum
Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
Quare monendum te est mihi, bone Egnati:
Si urbanus esses, aut Sabinus, aut Tiburs
Aut parcus Umber, aut obesus Etruscus,
Aut Lanuvinus ater atque dentatus,
Aut Transpadanus, ut meos quoque attingam,
Aut qui lubet, qui puriter lavit dentes,
Tamen renidere usque quaque te nollem:
Nam risu inepto res ineptior nulla est.
Nunc Celtiber es: Celtiberia in terra,
Quod quisque minxit, hoc sibi solet mane
Dentem atque russam defricare gingivam,
Ut quo iste vester expolitior dens est,
Hoc te amplius bibisse praedicet loti.

XLI. AD RAVIDUM.

Quaenam te mala mens, miselle Ravide,
Agit praecipitem in meos iambos?
Quis deus tibi non bene advocatus
Vecordem parat excitare rixam?
An ut pervenias in ora vulgi?
Quid vis? qua lubet esse notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
Cum longa voluisti amare poena.

XLII. IN AMICAM MAMURRAE.

Ameana, puella diffututa,
Tota milia me decem poposcit,
Ista turpiculo puella naso
Decoctoris amica Formiani.
Propinqui, quibus est puella curae,
Amicos medicosque convocate:
Non est sana puella, nec rogate,
Qualis sit: solide est imaginosa.

XLIII. IN QUANDAM.

Adeste, hendecasyllabi, quot estis
Omnes undique, quotquot estis omnes.
Jocum me putat esse moecha turpis
Et negat mihi vestra reddituram
Pugillaria, si pati potestis.
Persequamur eam, et reflagitemus.
Quae sit, quaeritis? Illa, quam videtis
Turpe incedere, mimice ac moleste
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circumsistite eam, et reflagitate:
„Moecha putida, redde codicillos,
Redde, putida moecha, codicillos.“
Non assis facis? O lutum, lupanar,
Aut si perditius potest quid esse.
Sed non est tamen hoc satis putandum.
Quod si non aliud potest, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.
Conclamate iterum altiore voce:
„Moecha putida, redde codicillos,
Redde, putida moecha, codicillos.“
Sed nil proficimus, nihil movetur.
Mutanda est ratio modusque vobis,
Siquid proficere amplius potestis:
„Pudica et proba, redde codicillos.“

XLIV. IN AMICAM MAMURRAE.

Salve, nec minimo puella naso,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore sicco,
Nec sane nimis elegante lingua,
Decoctoris amica Formiani.
Ten' provincia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur?
O saeclum insapiens et infacetum!

XLV. AD FUNDUM.

O funde noster, seu Sabine seu Tiburs,
(Nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est
Cordi Catullum laedere: at quibus cordi est,
Quovis Sabinum pignore esse contendunt)
Sed seu Sabine sive verius Tiburs,
Fui libenter in tua suburbana
Villa malamque pectore expuli tussim,
Non immerenti quam mihi meus venter,
Dum sumtuosas appeto, dedit, cenas.
Nam Sestianus dum volo esse conviva,
Orationem in Antium petitorem
Plenam veneni et pestilentiae legi.
Hic me gravedo frigida et frequens tussis

Quassavit usque dum in tuum sinum fugi
Et me recuravi otioque et urtica.
Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quod non es ultu' peccatum.
Nec deprecor jam, si nefaria scripta
Sesti recepso, quin gravedinem et tussim
Non mihi, sed ipsi Sestio ferat frigus,
Qui tunc vocat me, cum malum legit librum.

XLVI. DE ACME ET SEPTIMIO.

Acmen Septimius, suos amores,
Tenens in gremio „Mea," inquit, „Acme,
Ni te perdite amo atque amare porro
Omnes sum assidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire,
Solus in Libya Indiaque tosta
Caesio veniam obvius leoni."
Hoc ut dixit, Amor, sinistra ut ante,
Dextra sternuit approbationem.
At Acme leviter caput reflectens
Et dulcis pueri ebrios ocellos
Illo purpureo ore saviata
„Sic," inquit, „mea vita Septimille,
Huic uni domino usque serviamus,
Ut multo mihi major acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis."

Hoc ut dixit, Amor, sinistra ut ante,
Dextra sternuit approbationem.
Nunc ab auspicio bono profecti
Mutuis animis amant, amantur.
Unam Septimius misellus Acmen
Mavult, quam Syrias Britanniasque:
Uno in Septimio fidelis Acme
Facit delicias libidinesque.
Quis ullos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auspicatiorem?

XLVII. AD SE IPSUM DE ADVENTU VERIS.

Jam ver egelidos refert tepores,
Jam caeli furor aequinoctialis
Jucundis Zephyri silescit auris.
Linquantur Phrygii, Catulle, campi
Nicaeaeque ager uber aestuosae:
Ad claras Asiae volemus urbes.
Jam mens praetrepidans avet vagari,
Jam laeti studio pedes vigescunt.
O dulces comitum valete coetus,
Longe quos simul a domo profectos
Diversae variae viae reportant.

XLVIII. AD PORCIUM ET SOCRATIONEM.

Porci et Socration, duae sinistrae
Pisonis, scabies famesque mundi,
Vos Veranniolo meo et Fabullo
Verpus praeposuit Priapus ille?
Vos convivia lauta sumtuose
De die facitis? mei sodales
Quaerunt in trivio vocationes?

XLIX. AD JUVENTIUM.

Mellitos oculos tuos, Juventi,
Siquis me sinat usque basiare,
Usque ad milia basiem trecenta,
Nec unquam videar satur futurus,
Non si densior aridis aristis
Sit nostrae seges osculationis.

L. AD M. TULLIUM.

Disertissime Romuli nepotum,
Quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque post aliis erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus

Agit, pessimus omnium poeta,
Tanto pessimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

LI. AD LICINIUM.

Hesterno, Licini, die otiosi
Multum lusimus in meis tabellis,
Ut convenerat esse delicatos.
Scribens versiculos uterque nostrum
Ludebat numero modo hoc modo illoc,
Reddens mutua per jocum atque vinum.
Atque illinc abii, tuo lepore
Incensus, Licini, facetiisque,
Ut nec me miserum cibus juvaret,
Nec somnus tegeret quiete ocellos,
Sed toto indomitus furore lecto
Versarer, cupiens videre lucem,
Ut tecum loquerer, simulque ut essem.
At defessa labore membra postquam
Semimortua lectulo jacebant,
Hoc, jucunde, tibi poema feci,
Ex quo perspiceres meum dolorem.
Nunc audax cave sis, precesque nostras,
Oramus, cave despuas, ocelle,
Ne poenas Nemesis reposcat a te.
Est vemens dea: laedere hanc caveto.

LII. AD LESBIAM.

Ille mi par esse deo videtur,
Ille, si fas est, superare divos,
Qui sedens adversus identidem te
Spectat et audit

Dulce ridentem, misero quod omnes
Eripit sensus mihi: nam simul te,
Lesbia, aspexi, nihil est super mi
Vocis in ore,

Lingua sed torpet, tenuis sub artus
Flamma demanat, sonitu suopte
Tintinnant aures geminae, teguntur
Lumina nocte.

Frigidus me sudor adit, tremorque
Me capit totum, magis, ecce, foeno
Palleo: quin emoriar parum deest
Exanimerque. —

Otium, Catulle, tibi molestum est:
Otio exultas, nimiumque gestis:
Otium et reges prius et beatas
Perdidit urbes.*)

*) Stropha quinta ad aliud quoddam carmen Catullianum, quod interiit, pertinet.

LIII. AD SE IPSUM DE STRUMA ET VATINIO.

Quid est, Catulle, quod moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius sedet;
Per consulatum pejerat Vatinius:
Quid est, Catulle, quod moraris emori?

LIV. DE QUODAM ET CALVO.

Risi nescio quem modo e corona,
Qui, cum mirifice Vatiniana
Meus crimina Calvus explicasset,
Admirans ait haec, manusque tollens:
„Di magni, salaputium disertum!“

LV. AD CAESAREM.

Othonis caput oppido pusillum,
Vetti rustica semilauta crura,
Subtile et leve peditum Libonis,
Si non omnia, displicere vellem
Tibi et Fuficio seni recocto.
Irascere iterum meis iambis
Immerentibus, unice imperator.

LVI. AD CAMERIUM.

Oramus, si forte non molestum est,
Demonstres, ubi sint tuae tenebrae,
Te campo quaesivimus minore,
Te in circo, te in omnibus libellis,
Te in templo summi Jovis sacrato.
In Magni simul ambulatione
Femellas omnes, amice, prendi,
Quas vultu vidi tamen serenas.
„Aulum," te sic ipse flagitabam,
„Camerium mihi, pessimae puellae."
Quaedam inquit, nudum sinum reducens:
„En hic in roseis latet papillis."
Sed te jam ferre Herculei labos est.
Non custos si fingar ille Cretum,
Non si Pegaseo ferar volatu,
Non Ladas ego pennipesve Perseus,
Non Rhesi niveae citaeque bigae:
Adde huc plumipedes volatilesque,
Ventorumque simul require cursum,
Quos cunctos, Cameri, mihi dicares,
Defessus tamen omnibus medullis
Et multis langoribus peresus
Essem te mihi, amice, quaeritando.
Tanto ten' fastu negas amico?
Dic nobis ubi sis futurus, ede

Audacter, committe, crede luci.
Num te lacteolae tenent puellae?
Si linguam clauso tenes in ore,
Fructus projicies amoris omnes:
Verbosa gaudet Venus loquela.
Vel si vis, licet obseres palatum,
Dum vestri sim particeps amoris.

LVII. AD CATONEM.

O rem ridiculam, Cato, et jocosam
Dignamque auribus et tuo cachinno!
Ride, quidquid amas, Cato, Catullum:
Res est ridicula et nimis jocosa.
Deprendi modo pupulum puellae
Trusantem: hunc ego, si placet Dionae,
Protelo rigida mea cecidi.

LVIII. IN MAMURRAM ET CAESAREM.

Pulchre convenit improbis cinaedis,
Mamurrae pathicoque Caesarique.
Nec mirum: maculae pares utrisque,
Urbana altera et illa Formiana,
Impressae resident nec eluentur.
Morbosi pariter, gemelli utrique,
Uno in lectulo, erudituli ambo,

Non hic quam ille magis vorax adulter,
Rivales socii puellularum.
Pulchre convenit improbis cinaedis.

LIX. AD CAELIUM DE LESBIA.

Caeli, Lesbia nostra, Lesbia illa,
Illa Lesbia, quam Catullus unam
Plus quam se atque suos amavit omnes,
Nunc in quadriviis et angiportis
Glubit magnanimos Remi nepotes.

LX. DE RUFA ET RUFULO.

Bononiensis Rufa Rufulum fellat,
Uxor Meneni, saepe quam in sepulcretis
Vidistis ipso rapere de rogo cenam,
Cum devolutum ex igne prosequens panem
Ab semiraso tunderetur ustore.

LXI. AD IMMISERI CORDEM QUENDAM.

Num te leaena montibus Libystinis
Aut Scylla latrans infima inguinum parte
Tam mente dura procreavit ac tetra,
Ut supplicis vocem in novissimo casu
Contemtam haberes ah nimis fere corde?

LXII. IN NUPTIAS JUNIAE ET MANLII.

Collis o Heliconii
Cultor, Uraniae genus
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee:

Cinge tempora floribus
Suaveolentis amaraci
Flammeum cape, laetus huc,
Huc veni niveo gerens
Luteum pede soccum;

Excitusque hilari die
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus, manu
Pineam quate taedam.

Namque Junia Manlio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Judicem, bona cum bona
Nubet alite virgo:

Floridis velut enitens
Myrtus Asia ramulis,
Quos Hamadryades deae
Ludicrum sibi roscido
Nutriunt humore.

Quare age huc aditum ferens
Perge linquere Thespiae
Rupis Aonios specus,
Nympha quos super irrigat
Frigerans Aganippe:

Ac domum dominam voca
Conjugis cupidam novi,
Mentem amore revinciens,
Ut tenax hedera huc et huc
Arborem implicat errans.

Vosque item simul, integrae
Virgines, quibus advenit
Par dies, agite in modum
Dicite: O Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee:

Ut lubentius, audiens
Se citarier ad suum
Munus, huc aditum ferat
Dux bonae Veneris, boni
Conjugator amoris.

Quis deus magis, ah magis
Est petendus amantibus?
Quem colent homines magis
Caelitum? O Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Te suis tremulus parens
Invocat, tibi virgines
Zonula soluunt sinus,
Te tumens cupida novus
Captat aure maritus.

Tu fero juveni in manus
Floridam ipse puellulam
Dedis a gremio suae
Matris, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Nil potest sine te Venus,
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere: at potest
Te volente: quis huic deo
Compararier ausit?

Nulla quit sine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe nitier: at potest
Te volente: quis huic deo
Compararier ausit?

Quae tuis careat sacris
Non queat dare praesides
Terra finibus: at queat
Te volente: quis huic deo
Compararier ausit?

Claustra pandite januae,
Virgo ades: viden' ut faces
Splendidas quatiunt comas?
Tardet ingenuus pudor:
Flet, quod ire necesse est.

Flere desine. Non tibi, Aurunculeja, periculum est,
Ne qua femina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem.

Talis in vario solet
Divitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies:
Prodeas, nova nupta.

Prodeas, nova nupta, si
Jam videtur, et audias
Nostra verba. Viden'? faces
Aureas quatiunt comas:
Prodeas, nova nupta.

Non tuus levis in mala
Deditus vir adultera,
Prona turpia persequens
A tuis teneris volet
Secubare papillis.

Lenta quin velut adsitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. Sed abit dies:
Prodeas, nova nupta.

Quem tamen magis, audiens
Ultro te cupidum maritum
Opperirier, expetet.
Sed moraris, abit dies:
Prodeas, nova nupta.

O cubile, quod omnibus
Praesit deliciis hero,
Quanta gaudia senties,
Illa ubi attigerit torum
Candido pede lecti,

Quae tuo veniunt hero,
Quanta gaudia, quae vaga
Nocte, quae medio die
Gaudeat! Sed abit dies:
Prodeas, nova nupta.

Tollite, o pueri, faces:
Flammeum video venire.
Ite, concinite in modum:
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

Ne diu taceat procax
Fescennina jocatio,
Nec nuces pueris neget
Desertum domini audiens
Concubinus amorem.

Da nuces pueris, iners
Concubine: satis diu
'Lusisti nucibus: lubet
Jam servire Thalassio.
Concubine, nuces da.

Sordebant tibi villicae,
Concubine, hodie atque heri:
Nunc tuum cinerarius
Tondet os. Miser, ah miser
Concubine, nuces da.

Diceris male te a tuis
Unguentate glabris marite
Abstinere: sed abstine.
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

Scimus, haec tibi quae licent
Sola cognita: sed marito
Ista non eadem licent.
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

Nupta, tu quoque, quae tuus
Vir petet, cave ne neges,
Ne petitum aliunde eat.
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

En tibi domus ut potens
Et beata viri tui,
Quae tibi sine fine erit,
(O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee,)

Usque dum tremulum movens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Rasilemque subi forem.
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

Aspice, intus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro
Totus immineat tibi.
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

Illi non minus ac tibi
Pectore uritur intimo
Flamma, sed penite magis.
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

Mitte brachiolum teres,
Praetentate, puellulae:
Jam cubile adeat viri.
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

Pronubae, senibus viris
Cognitae bene feminae,
Collocate puellulam.
O Hymen Hymenaee io,
O Hymen Hymenaee.

Jam licet venias, marite:
Uxor in thalamo tibi est,
Ore floridulo nitens
Alba parthenice velut
Luteumve papaver.

At, marite, (ita me juvent
Caelites) nihilo minus
Pulcher es, neque te Venus
Negligit. Sed abit dies:
Perge, ne remorare.

Non diu remoratus es,
Jam venis. Bona te Venus
Juverit, quoniam palam
Quod cupis capis et bonum
Non abscondis amorem.

Ille pulveris Africi
Siderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui vestri numerare vult
Multa milia ludi.

Ludite ut lubet, et brevi
Liberos date. Non decet
Tam vetus sine liberis
Nomen esse, sed indidem
Semper ingenerari.

Torquatus volo parvulus
Matris e gremio suae
Porrigens teneras manus
Dulce videat ad patrem
Semihiante labello.

Sit suo similis patri
Manlio, et facile insciis
Noscitetur ab omnibus,
Et pudicitiam suae
Matris indicet ore.

Talis illius a bona
Matre laus genus approbet,
Qualis unica ab optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopeo.

Claudite ostia, virgines:
Lusimus satis. At boni
Conjuges, bene vivite, et
Munere assiduo valentem
Exercete juventam.

LXIII. CARMEN NUPTIALE.

Juvenes.

Vesper adest: juvenes, consurgite: Vesper Olympo
Expectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere jam tempus, jam pingues linquere mensas:
Jam veniet virgo, jam dicetur Hymenaeus.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Puellae.

Cernitis, innuptae, juvenes? Consurgite contra.
Nimirum Oetaeos ostendit Noctifer ignes.
Sic certe est: viden' ut perniciter exsiluere?
Non temere exsiluere: canent quod vincere par est.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Juvenes.

Non facilis nobis, aequales, palma parata est.
Aspicite, innuptae secum ut meditata requirunt.
Non frustra meditantur: habent memorabile quod sit.
Nec mirum, penitus quae tota mente laborant.
Nos alio mentes, alio divisimus aures:
Jure igitur vincemur: amat victoria curam.
Quare nunc animos saltem committite vestros:
Dicere jam incipient, jam respondere decebit.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Puellae.

Hespere, qui caelo fertur crudelior ignis?
Qui natam possis complexu avellere matris,
Complexu matris retinentem avellere natam
Et juveni ardenti castam donare puellam.
Quid faciunt hostes capta crudelius urbe?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Juvenes.

Hespere, qui caelo lucet jucundior ignis?
Qui desponsa tua firmes connubia flamma,

Quae pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
Nec junxere prius quam se tuus extulit ardor.
Quid datur a divis felici optatius hora?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Puellae.

Hesperus e nobis, aequales, abstulit unam.
Dum metuunt fures, dum bellua quaeque rapinam
Sectatur cupide, medium Sol dividit orbem,
Montes dant umbram, nec silvae gramina ponunt,
Nec major tacitae debetur gratia nocti.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Juvenes.

Namque tuo adventu vigilat custodia semper.
Nocte latent fures, quos idem saepe revertens,
Hespere, mutato comprendis nomine eosdem.
At lubet innuptis ficto te carpere questu.
Quid tum, si carpunt, tacita quem mente requirunt?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Puellae.

Ut flos in septis secretus nascitur hortis,
Ignotus pecori, nullo convulsus aratro,
Quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber,
Multi illum pueri, multae optavere puellae;
Idem cum tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullae optavere puellae:

Sic virgo, dum intacta manet, dum cara suis est:
Cum castum amisit polluto corpore florem,
Nec pueris jucunda manet nec cara puellis.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

Juvenes.

Ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo,
Nunquam se extollit, nunquam mitem educat uvam,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus
Jam jam contingit summum radice flagellum;
Hanc nulli agricolae, nulli coluere juvenci;
At si forte eadem est ulmo conjuncta marito,
Multi illam agricolae, multi coluere juvenci:
Sic virgo, dum intacta manet, dum inculta senescit:
Cum par connubium maturo tempore adepta est,
Cara viro magis et minus est invisa parenti.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

At tu ne pugna cum tali conjuge, virgo.
Non aequum est pugnare, pater cui tradidit ipse,
Ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est:
Tertia pars patri est, pars est data tertia matri,
Tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
Qui genero sua jura simul cum dote dederunt.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

LXIV. ATTIS.

Super alta vectus Attis celeri rate maria
Phrygium ut nemus citato cupide pede tetigit,
Adiitque opaca silvis redimita loca deae,
Stimulatus ibi furenti rabie, vagus animi,
Devolvit ictu acutae sibi pondera silicis.
Itaque ut relicta sensit sibi membra sine viro,
Etiam recente terrae sola sanguine maculans,
Niveis citata cepit manibus leve typanum,
Typanum, tubam Cybebes, tua, mater, initia,
Quatiensque terga tauri teneris cava digitis
Canere haec suis adorta est tremebunda comitibus:
„Agite ite ad alta, Gallae, Cybeles nemora simul,
Simul ite, Dindymenae dominae vaga pectora
Aliena quae petentes velut exules loca
Sectam meam executae, duce me, mihi comites
Rapidum salum tulistis truculentaque pelagi,
Et corpus evirastis Veneris nimio odio,
Hilarate herae citatis erroribus animum.
Mora tarda mente cedat: simul ite, sequimini
Phrygium ad domum Cybebes Phrygia ad nemora deae:
Ubi cymbalum sonat vox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo,
Ubi capita Maenades vi jaciunt hederigerae,
Ubi sacra sancta acutis ululatibus agitant,

Ubi suevit illa divae volitare vaga cohors;
Quo nos decet citatis celerare tripudiis.“
Simul haec comitibus Attis cecinit notha mulier,
Thiasus repente linguis trepidantibus ululat,
Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant:
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda simul anhelans vaga vadit animae egens
Comitata tympano Attis per opaca nemora dux,
Veluti juvenca vitans onus indomita jugi.
Rapidae ducem sequuntur Gallae properipedem.
Itaque ut domum Cybebes tetigere lassulae,
Nimio e labore somnum capiunt sine Cerere.
Piger his labante langore oculos sopor operit,
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed ubi oris aurei Sol radiantibus oculis
Lustravit aethera album, sola dura, mare ferum,
Pepulitque noctis umbras vegetis sonipedibus,
Ibi Somnus excitam Attin fugiens citus abiit:
Trepidantem eum recepit dea Pasithea sinu.
Ita de quiete molli rapida sine rabie
Simul ipsa pectore Attis sua facta recoluit,
Liquidaque mente vidit, sine quis ubique foret,
Animo aestuante rursum reditum ad vada tetulit.
Ibi maria vasta visens lacrimantibus oculis,
Patriam allocuta maesta est ita voce miseriter:
„Patria o mea creatrix, patria o mea genetrix,
Ego quam miser relinquens, dominos ut herifugae
Famuli solent, ad Idae tetuli nemora pedem,

Ut apud nivem et ferarum gelida stabula forem
Et earum omissa adirem furibunda latibula:
Ubinam aut quibus locis te positam, patria, reor?
Cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breve tempus animus est.
Egone a mea remota haec ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palaestra, stadio et gymnasiis?
Miser ah miser, querendum est etiam atque etiam anime.
Quod enim genus figurae est, ego non quod habuerim?
Ego mulier, ego adolescens, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnasi fui flos, ego eram decus dei:
Mihi januae frequentes, mihi limina tepida
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi esset orto mihi sole cubiculum.
Ego nunc deum ministra et Cybeles famula ferar?
Ego Maenas, ego mei pars, ego vir sterilis ero?
Ego viridis algida Idae nive amicta loca colam?
Ego vitam agam sub altis Phrygiae columinibus,
Ubi cerva silvi cultrix, ubi aper nemorivagus?
Jam jam dolet quod egi, jam jamque poenitet."
Roseis ut huic labellis sonitus celer abiit,
Geminas matris ad aures nova nuntia referens,
Ibi juncta juga resolvens Cybele leonibus
Laevumque pecoris hostem stimulans ita loquitur:

„Agedum," inquit, „age ferox, i, face ut hunc
furor agitet,
Face uti furoris ictu reditum in nemora ferat,
Mea libere nimis qui fugere imperia cupit.
Age caede terga cauda, tua verbera patere,
Fac cuncta mugienti fremitu loca retonent,
Rutilam ferox torosa cervice quate jubam."
Ait haec minax Cybebe religatque juga manu.
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum,
Vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
At ubi humida albicantis loca litoris adiit,
Teneramque vidit Attin prope marmora pelagi,
Facit impetum: illa demens fugit in nemora fera,
Ubi semper omne vitae spatium famula fuit.
Dea, magna dea, Cybebe, dea domina Dindymi,
Procul a mea tuus sit furor omnis, hera, domo;
Alios age incitatos, alios age rabidos.

LXV. NUPTIAE PELEI ET THETIDOS.

Peliaco quondam prognatae vertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas
Phasidos ad fluctus et fines Aeetaeos:
Cum lecti juvenes, Argivae robora pubis,
Auratam optantes Colchis avertere pellem
Ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi,
Caerula verrentes abiegnis aequora palmis.

Diva quibus retinens in summis urbibus arces
Ipsa levi fecit volitantem flamine currum,
Pinea conjungens inflexae texta carinae.
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.
Quae simul ac rostro ventosum proscidit aequor,
Tortaque remigio spumis incanduit unda,
Emersere feri candenti e gurgite vultus
Aequoreae monstrum Nereides admirantes.
Illa, siqua alia, viderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore Nymphas
Nutricum tenus extantes e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
Tum Thetis humanos non despexit hymenaeos,
Tum Thetidi pater ipse jugandum Pelea sensit.
O nimis optato saeclorum tempore nati
Heroes, salvete, deum genus, o bona matrum
Progenies, salvete iterum, salvete, beati.
Vos ego saepe meo, vos carmine compellabo:
Teque adeo eximie taedis felicibus aucte,
Thessaliae columen Peleu, cui Juppiter ipse,
Ipse suos divum genitor concessit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Nereine?
Tene suam Tethys concessit ducere neptem,
Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?
Quae simul optatae finito tempore luces
Advenere, domum conventu tota frequentat
Thessalia, oppletur laetanti regia coetu.
Dona ferunt prae se, declarant gaudia vultu.

Deseritur Cieros, linquunt Phthiotica Tempe,
Crannonisque domos ac moenia Larissaea:
Pharsalum coeunt, Pharsalia tecta frequentant.
Rura colit nemo, mollescunt colla juvencis,
Non humilis curvis purgatur vinea rastris,
Non glebam prono convellit vomere taurus,
Non falx attenuat frondatorum arboris umbram,
Squalida desertis robigo infertur aratris.
Ipsius at sedes, quacunque opulenta recessit
Regia, fulgenti splendent auro atque argento.
Candet ebur soliis, collucent pocula mensae:
Tota domus gaudet regali splendida gaza.
Pulvinar vero divae geniale locatur
Sedibus in mediis, Indo quod dente politum
Tincta tegit roseo conchyli purpura fuco.
Haec vestis priscis hominum variata figuris
Heroum mira virtutes indicat arte.
Namque fluentisono prospectans litore Diae
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores;
Necdum etiam sese, quae visit, visere credit,
Utpote fallaci quae tum primum excita somno
Desertam in sola miseram se cernat arena.
Immemor at juvenis fugiens pellit vada remis,
Irrita ventosae linquens promissa procellae.
Quem procul ex alga maestis Minois ocellis
Saxea ut effigies bacchantis prospicit, euhoe,
Prospicit, et magnis curarum fluctuat undis,

Non flavo retinens subtilem vertice mitram,
Non contecta levi velatum pectus amictu,
Non tereti strophio lactentes vincta papillas,
Omnia quae toto delapsa e corpore passim
Ipsius ante pedes fluctus salis alludebant.
Sed neque tum mitrae neque tum fluitantis amictus
Illa vicem curans toto ex te pectore, Theseu,
Toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ah misera, assiduis quam luctibus externavit
Spinosas Erycina serens in pectore curas
Illa tempestate, ferox quo ex tempore Theseus
Egressus curvis e litoribus Piraei
Attigit injusti regis Gortynia tecta.
Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneae poenas exsolvere caedis
Electos juvenes simul et decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Quis angusta malis cum moenia vexarentur,
Ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
Projicere optavit potius quam talia Cretam
Funera Cecropiae nec funera portarentur.
Atque ita nave levi nitens ac lenibus auris
Magnanimum ad Minoa venit sedesque superbas.
Hunc simul ac cupido conspexit lumina virgo
Regia, quam suaves expirans castus odores
Lectulus in molli complexu matris alebat,
Quales Eurotae progignunt flumina myrtus
Aurave distinctos educit verna colores,

Non prius ex illo flagrantia declinavit
Lumina, quam cuncto concepit corpore flammam
Funditus atque imis exarsit tota medullis.
Heu misere exagitans immiti corde furores
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
Quaeque regis Golgos quaeque Idalium frondosum,
Qualibus incensam jactastis mente puellam
Fluctibus in flavo saepe hospite suspirantem!
Quantos illa tulit languenti corde timores!
Quantum saepe magis fulgore expalluit auri!
Cum saevum cupiens contra contendere monstrum
Aut mortem oppeteret Theseus aut praemia laudis.
Non ingrata, tamen frustra, munuscula divis
Promittens tacito suscepit vota labello.
Nam velut in summo quatientem brachia Tauro
Quercum aut conigeram sudanti cortice pinum
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit: illa procul radicibus exturbata
Prona cadit, late qua est impetus obvia frangens:
Sic domito saevum prostravit corpore Theseus
Nequidquam vanis jactantem cornua ventis.
Inde pedem sospes multa cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui vestigia filo,
Ne labyrintheis e flexibus egredientem
Tecti frustaretur inobservabilis error.
Sed quid ego a primo digressus carmine plura
Commemorem, ut linquens genitoris filia vultum,
Ut consanguineae complexum, ut denique matris,

Quae misera in gnata deperdita laetabatur,
Omnibus his Thesei dulcem praeoptarit amorem,
Aut ut vecta rati spumosa ad litora Diae
Venerit, aut ut eam devinctam lumina somno
Liquerit immemori discedens pectore conjux?
Saepe illam perhibent ardenti corde furentem
Clarisonas imo fudisse e pectore voces,
Ac tum praeruptos tristem conscendere montes,
Unde aciem in pelagi vastos protenderet aestus,
Tum tremuli salis adversas procurrere in undas
Mollia nudatae tollentem tegmina surae,
Atque haec extremis maestam dixisse querelis,
Frigidulos udo singultus ore cientem:
„Siccine me patriis avectam, perfide, ab oris,
Perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?
Siccine discedens neglecto numine divum
Immemor ah! devota domum perjuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Consilium? tibi nulla fuit clementia praesto,
Immite ut nostri vellet miserescere pectus?
At non haec quondam nobis promissa dedisti
Miti voce, neque hoc miseram sperare jubebas,
Sed connubia laeta, sed optatos hymenaeos:
Quae cuncta aerii discerpunt irrita venti.
Tum jam nulla viro juranti femina credat,
Nulla viri speret sermones esse fideles;
Quis dum aliquid cupiens animus praegestit apisci,
Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt:

Sed simul ac cupidae mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuere, nihil perjuria curant.
Certe ego te in medio versantem turbine leti
Eripui, et potius germanum amittere crevi,
Quam tibi fallaci supremo in tempore dessem.
Pro quo dilaceranda feris dabor alitibusque
Praeda, neque injecta tumulabor mortua terra.
Quaenam te genuit sola sub rupe lesena,
Quod mare conceptum spumantibus exspuit undis,
Quae Syrtis, quae Scylla rapax, quae vasta Charybdis,
Talia qui reddis pro dulci praemia vita?
Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
Saeva quod horrebas prisci praecepta parentis,
At tamen in vestras potuisti ducere sedes,
Quae tibi jucundo famularer serva labore,
Candida permulcens liquidis vestigia lymphis
Purpureave tuum consternens veste cubile.
Sed quid ego ignaris nequidquam conqueror auris,
Externata malo, quae nullis sensibus auctae
Nec missas audire queunt nec reddere voces?
Ille autem prope jam mediis versatur in undis,
Nec quisquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis insultans extremo tempore saeva
Fors etiam nostris invidit questibus aures.
Juppiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes,
Indomito nec dira ferens stipendia tauro

Perfidus in Cretam religasset navita funem,
Nec malus hic celans dulci crudelia forma
Consilia in nostris requiesset sedibus hospes!
Nam quo me referam? quali spe perdita nitor?
Idaeosne petam montes? ah gurgite lato
Discernens pontum truculentum ubi dividit aequor?
An patris auxilium sperem, quemne ipsa reliqui
Respersum juvenem fraterna caede secuta?
Conjugis an fido consoler memet amore,
Quine fugit lentos incurvans gurgite remos?
Praeterea nullo litus, sola insula, tecto,
Nec patet egressus pelagi cingentibus undis:
Nulla fugae ratio, nulla spes: omnia muta,
Omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
Non tamen ante mihi languescent lumina morte,
Nec prius a fesso secedent corpore sensus,
Quam justam a divis exposcam prodita multam,
Caelestumque fidem postrema comprecer hora.
Quare, facta virum multantes vindice poena,
Eumenides, quibus anguino redimita capillo
Frons expirantis praeportat pectoris iras,
Huc huc adventate, meas audite querelas,
Quas ego, vae misera! extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti caeca furore.
Quae quoniam verae nascuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati nostrum vanescere luctum,
Sed quali solam Theseus me mente reliquit,
Tali mente, deae, funestet seque suosque."

Has postquam maesto profudit pectora voces,
Supplicium saevis exposcens anxia factis,
Annuit invicto caelestum numine rector,
Quo motu tellus atque horrida contremuerunt
Aequora, concussitque micantia sidera mundus.
Ipse autem caeca mentem caligine Theseus
Consitus oblito dimisit pectore cuncta,
Quae mandata prius constanti mente tenebat,
Dulcia nec maesto sustollens signa parenti
Sospitem Erechtheum se ostendit visere portum.
Namque ferunt olim, classi cum moenia divae
Linquentem gnatum ventis concrederet Aegeus,
Talia complexum juveni mandata dedisse:
„Gnate mihi longa jucundior unice vita,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
Reddite in extrema nuper mihi fine senectae,
Quandoquidem fortuna mea ac tua fervida virtus
Eripit invito mihi te, cui languida nondum
Lumina sunt gnati cara saturata figura,
Non ego te gaudens laetanti pectore mittam,
Nec te ferre sinam fortunae signa secundae,
Sed primum multas expromam mente querelas,
Canitiem terra atque infuso pulvere foedans,
Inde infecta vago suspendam lintea malo,
Nostros ut luctus nostraeque incendia mentis
Carbasus obscurata decet ferrugine Ibera.
Quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,
Quae nostrum genus ac sedes defendere Erechthei

Annuit, ut tauri respergas sanguine dextram,
Tum vero facito ut memori tibi condita corde
Haec vigeant mandata, nec ulla obliteret aetas:
Ut simul ac nostros invisent lumina colles,
Funestam antennae deponant undique vestem,
Candidaque intorti sustollant vela rudentes,
Quam primum cernens ut laeta gaudia mente
Agnoscam, cum te reducem aetas prospera sistet."
Haec mandata prius constanti mente tenentem
Thesea ceu pulsae ventorum flamine nubes
Aerium nivei montis liquere cacumen.
At pater, ut summa prospectum ex arce petebat,
Anxia in assiduos absumens lumina fletus,
Cum primum infecti conspexit lintea veli,
Praecipitem sese scopulorum e vertice jecit,
Amissum credens immiti Thesea fato.
Sic funesta domus ingressus tecta paterna
Morte ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
Quae tamen aspectans cedentem maesta carinam
Multiplices animo volvebat saucia curas.
At parte ex alia florens volitabat Iacchus
Cum thiaso Satyrorum et Nysigenis Silenis,
Te quaerens, Ariadna, tuoque incensus amore
Se cum te junxit laetosque iniit hymenaeos.
Qui tum alacres passim lymphata mente furebant,
Euhoe bacchantes, euhoe capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos,

Pars e divulso jactabant membra juvenco,
Pars sese tortis serpentibus incingebant,
Pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
Orgia, quae frustra cupiunt audire profani;
Plangebant alii proceris tympana palmis
Aut tereti tenues tinnitus aere ciebant;
Multis raucisonos efflabant cornua bombos
Barbaraque horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplifice vestis decorata figuris
Pulvinar complexa suo velabat amictu.
Quae postquam cupide spectando Thessala pubes
Expleta est, sanctis coepit decedere divis.
Hic, qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus proclivas incitat undas
Aurora exoriente vagi sub limina Solis,
Quae tarde primum clementi flamine pulsae
Procedunt, leni resonant plangore cachinni,
Post vento crescente magis magis increbrescunt
Purpureaque procul nantes a luce refulgent:
Sic tum vestibuli linquentes regia tecta
Ad se quisque vago passim pede discedebant.
Quorum post abitum princeps e vertice Peli
Advenit Chiron portans silvestria dona:
Nam quotcunque ferunt campi, quot Thessala magnis
Montibus ora creat, quot propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fecunda Favoni,
Hos in distinctis plexos tulit ipse corollis,
Quo permulsa domus jucundo risit odore.

Confestim Peneos adest, viridantia Tempe,
Tempe, quae silvae cingunt superimpendentes,
Naïasin linquens doris celebranda choreis,
Non vacuus: namque ille tulit radicitus altas
Fagos ac recto proceras stipite laurus,
Non sine nutanti platano lentaque sorore
Flammati Phaethontis et aeria cupressu.
Haec circum sedes late contexta locavit,
Vestibulum ut molli velatum fronde vireret.
Post hunc consequitur sollerti corde Prometheus,
Extenuata gerens veteris vestigia poenae,
Quam quondam Scythicis restrictus membra catena
Persolvit pendens e verticibus praeruptis.
Inde pater divum sancta cum conjuge natisque
Advenit caelo, te solum, Phoebe, relinquens
Unigenamque simul cultricem montibus Idri.
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est
Nec Thetidis taedas voluit celebrare jugales.
Qui postquam niveis flexerunt sedibus artus,
Large multiplici constructae sunt dape mensae,
Cum interea infirmo quatientes corpora motu
Veridicos Parcae coeperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens undique vestis
Candida purpurea talos incinxerat ora;
Annoso niveae residebant vertice vittae,
Aeternumque manus carpebant rite laborem.
Laeva colum molli lana retinebat amictum,
Dextera tum leviter deducens fila supinis

Formabat digitis, tum prono in pollice torquens
Libratum tereti versabat turbine fusum,
Atque ita decerpens aequabat semper opus dens,
Laneaque aridulis haerebant morsa labellis,
Quae prius in levi fuerant extantia filo:
Ante pedes autem candentis mollia lanae
Vellera virgati custodibant calathisci.
Hae tum clarisona pellentes vellera voce
Talia divino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiae quod post nulla arguet aetas.
„O decus eximium magnis virtutibus augens,
Emathiae tutamen opis, clarissime nato,
Accipe, quod laeta tibi pandunt luce sorores,
Veridicum oraclum. Sed vos, quae fata sequuntur,
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Adveniet tibi jam portans optata maritis
Hesperus, adveniet fausto cum sidere conjux,
Quae te flexanimo mentis perfundat amore
Languidolosque paret tecum conjungere somnos
Levia substernens robusto brachia collo.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Nulla domus tales unquam contexit amores,
Nullus amor tali conjunxit foedere amantes,
Qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Nascetur vobis expers terroris Achilles,
Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus,
Qui persaepe vago victor certamine cursus

Flammea praevertet celeris vestigia cervae,
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Non illi quisquam bello se conferet heros,
Cum Phrygii Teucro manabunt sanguine campi
Troicaque obsidens longinquo moenia bello
Perjuri Pelopis vastabit tertius heres.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Illius egregias virtutes claraque facta
Saepe fatebuntur gnatorum in funere matres,
Cum in cinerem canos solvent a vertice crines
Putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Namque velut densas praecerpens cultor aristas
Sole sub ardenti flaventia demetit arva,
Trojugenum infesto prosternet corpora ferro.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Testis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
Quae passim rapido diffunditur Hellesponto,
Cujus iter caesis angustans corporum acervis
Alta tepefaciet permixta flumina caede.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Denique testis erit morti quoque reddita praeda,
Cum teres excelso coacervatum aggere bustum
Excipiet niveos percussae virginis artus.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Nam simul ac fessis dederit fors copiam Achivis
Urbis Dardaniae Neptunia solvere vincla,
Alta Polyxenia madefient caede sepulcra,

Quae, velut ancipiti succumbens victima ferro,
Projiciet truncum submisso poplite corpus.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Quare agite optatos animi conjungite amores.
Accipiat conjux felici foedere divam,
Dedatur cupido jamdudum nupta marito.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Non illam nutrix orienti luce revisens
Hesterno collum poterit circumdare filo.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
Anxia nec mater discordis maesta puellae
Secubitu caros mittet sperare nepotes.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.“
Talia praefantes quondam felicia Pelei
Carmina divino cecinerunt pectore Parcae.
Praesentes namque ante domos invisere castas
Heroum et sese mortali ostendere coetu
Caelicolae nondum spreta pietate solebant.
Saepe pater divum templo in fulgente revisens,
Annua cum festis venissent sacra diebus,
Conspexit terra centum procumbere tauros.
Saepe vagus Liber Parnassi vertice summo
Thyiadas effusis evantes crinibus egit,
Cum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
Acciperent laeti divum fumantibus aris.
Saepe in letifero belli certamine Mavors
Aut rapidi Tritonis hera aut Rhamnusia virgo
Armatas hominum est praesens hortata catervas.

Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
Justitiamque omnes cupida de mente fugarunt,
Perfudere manus fraterno sanguine fratres,
Destitit extinctos natus lugere parentes,
Optavit genitor primaevi funera nati,
Liber ut innuptae poteretur flore novercae,
Ignaro mater substernens se impia nato,
Impia non verita est divos scelerare parentes,
Omnia fanda nefanda malo permixta furore
Justificam nobis mentem avertere deorum.
Quare nec tales dignantur visere coetus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.

LXVI. AD ORTALUM.

Etsi me assiduo confectum cura dolore
Sevocat a doctis, Ortale, virginibus,
Nec potis est dulces Musarum expromere fetus
Mens animi, tantis fluctuat ipsa malis:
Namque mei nuper Lethaeo gurgite fratris
Pallidulum manans alluit unda pedem,
Troïa Rhoeteo quem subter litore tellus
Ereptum nostris obterit ex oculis.
Tu mea tu moriens fregisti commoda, frater,
Tecum una tota est nostra sepulta domus,
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
Quae tuus in vita dulcis alebat amor.

Hei misero fratri jucundum lumen ademtum,
Nunquam ego te, misero frater ademte mihi,
Alloquar, audiero nunquam tua facta loquentem,
Nunquam ego te, vita frater amabilior,
Aspiciam posthac; at certe semper amabo,
Semper maesta tua carmina morte canam,
Qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias absumti fata gemens Ityli —
Sed tamen in tantis maeroribus, Ortale, mitto
Haec expressa tibi carmina Battiadae,
Ne tua dicta vagis nequidquam credita ventis
Effluxisse meo forte putes animo,
Ut missum sponsi furtivo munere malum
Procurrit casto virginis e gremio,
Quod miserae oblitae molli sub veste locatum,
Dum adventu matris prosilit, excutitur:
Atque illud prono praeceps agitur decursu,
Huic manat tristi conscius ore rubor.

LXVII. COMA BERENICES.

Omnia qui magni dispexit lumina mundi,
Qui stellarum ortus comperit atque obitus,
Flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur,
Ut cedant certis sidera temporibus,
Ut Triviam furtim sub Latmia saxa relegans
Dulcis amor gyro devocet aerio,

Idem me ille Conon caelesti in lumine vidit
E Bereniceo vertice caesariem
Fulgentem clare, quam multis illa deorum
Levia protendens brachia pollicita est,
Qua rex tempestate novo auctus hymenaeo
Vastatum fines iverat Assyrios,
Dulcia nocturnae portans vestigia rixae,
Quam de virgineis gesserat exuviis.
Estne novis nuptis odio Venus atque parentum
Frustrantur falsis gaudia lacrimulis,
Ubertim thalami quas intra limina fundunt?
Non, ita me divi, vera gemunt, juerint,
Id mea me multis docuit regina querelis
Invisente novo proelia torva viro.
At tu non orbum luxti deserta cubile,
Sed fratris cari flebile discidium?
Quam penitus maestas exedit cura medullas!
Ut tibi tunc toto pectore sollicitae
Sensibus ereptis mens excidit! at te ego certe
Cognoram a parva virgine magnanimam.
Anne bonum oblita es facinus, quo regium adepta es
Conjugium, quo non fortius ausit alis?
Sed tum maesta virum mittens quae verba locuta es!
Juppiter, ut tristi lumina saepe manu!
Quis te mutavit tantus deus? an quod amantes
Non longe a caro corpore abesse volunt?
Atque ibi me cunctis pro dulci conjuge divis
Non sine taurino sanguine pollicita es,

Si reditum tetulisset; is haud in tempore longo
Captam Asiam Aegypti finibus addiderat.
Quis ego pro factis caelesti reddita coetu
Pristina vota novo munere dissoluo.
Invita, o regina, tuo de vertice cessi,
Invita, adjuro teque tuumque caput,
Digna ferat quod siquis inaniter adjurarit:
Sed qui se ferro postulet esse parem?
Ille quoque eversus mons est, quem maximum in oris
Progenies Thiae clara supervehitur,
Cum Medi peperere novum mare, cumque juventus
Per medium classi barbara navit Athon.
Quid facient crines, cum ferro talia cedant?
Juppiter, ut Chalybon omne genus pereat,
Et qui principio sub terra quaerere venas
Institit ac ferri stringere duritiem!
Abjunctae paulo ante comae mea fata sorores
Lugebant, cum se Memnonis Aethiopis
Unigena impellens nictantibus aera pennis
Obtulit, Arsinoes Locridos ales equus.
Isque per aetherias me tollens avolat umbras
Et Veneris casto collocat in gremio.
Ipsa suum Zephyritis eo famulum legarat,
Graja Canopeis incola litoribus,
Ardui ibi vario ne solum in lumine caeli
Ex Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret, sed nos quoque fulgeremus
Devotae flavi verticis exuviae,

Uvidulam a fluctu cedentem ad templa deum me
Sidus in antiquis diva novum posuit:
Virginis et saevi contingens namque leonis
Lumina, Callisto juncta Lycaoniae,
Vertor in occasum, tardum dux ante Booten,
Qui vix sero alto mergitur Oceano.
Sed quanquam me nocte premunt vestigia divum,
Lux autem canae Tethyi restituit,
Pace tua fari hic liceat, Rhamnusia virgo,
Namque ego non ullo vera timore tegam,
Nec si me infestis discerpent sidera dictis,
Condita quin veri pectoris evoluam:
Non his tam laetor rebus, quam me abfore semper
Abfore me a dominae vertice discrucior,
Quicum ego, dum virgo quondam fuit omnibus expers,
Unguenti Syrii milia multa bibi.
Nunc vos, optato quas junxit lumine taeda,
Non prius unanimis corpora conjugibus
Tradite nudantes rejecta veste papillas,
Quam jucunda mihi munera libet onyx,
Vester onyx, casto petitis quae jura cubili.
Sed quae se impuro dedit adulterio,
Illius ah mala dona levis bibat irrita pulvis:
Namque ego ab indignis praemia nulla peto.
Sic magis, o nuptae, semper concordia vestras
Semper amor sedes incolat assiduus.
Tu vero, regina, tuens cum sidera divam
Placabis festis luminibus Venerem,

Unguinis expertem non siris esse tuam me,
Sed potius largis affice muneribus.
Sidera corruerint utinam! coma regia fiam:
Proximus hydrochoi fulgeret Oarion.

LXVIII. AD JANUAM MOECHAE CUJUSDAM.

Catullus.

O dulci jucunda viro, jucunda parenti,
Salve, teque bona Juppiter auctet ope,
Janua, quam Balbo dicunt servisse benigne
Olim, cum sedes ipse senex tenuit,
Quamque ferunt rursus voto servisse maligno,
Postquam es porrecto facta marita sene:
Dic agedum nobis, quare mutata feraris
In dominum veterem deseruisse fidem.

Janua.

Non (ita Caecilio placeam, cui tradita nunc sum)
Culpa mea est, quanquam dicitur esse mea,
Nec peccatum a me quisquam pote dicere quidquam:
Verum istud populi vana querela facit:
Qui, quacunque aliquid reperitur non bene factum,
Ad me omnes clamant: „Janua, culpa tua est.“

Catullus.

Non istuc satis est uno te dicere verbo,
Sed facere ut quivis sentiat et videat.

Janua.

Qui possum? nemo quaerit nec scire laborat.

Catullus.

Nos volumus: nobis dicere ne dubita.

Janua.

Primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
Falsum est: non qui illam vir prior attigerit,
Languidior tenera cui pendens sicula beta
Nunquam se mediam sustulit ad tunicam:
Sed pater illius nati violasse cubile
Dicitur et miseram conscelerasse domum,
Sive quod impia mens caeco flagrabat amore,
Seu quod iners sterili semine natus erat,
Ut quaerendum aliunde foret nervosius illud,
Quod posset zonam solvere virgineam.

Catullus.

Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipse sui gnati minxerit in gremium.

Janua.

Atqui non solum hoc se dicit cognitum habere
Brixia Cycneae supposita speculae,
Flavus quam molli percurrit flumine Mello,
Brixia Veronae mater amata meae,
Sed de Postumio et Corneli narrat amore,
Cum quibus illa malum fecit adulterium.

Dixerit hic aliquis: „Qui tu isthaec, janua, nosti,
Cui nunquam domini limine abesse licet,
Nec populum auscultare, sed hic suffixa tigillo
Tantum operire soles aut aperire domum?“
Saepe illam audivi furtiva voce loquentem
Solam cum ancillis haec sua flagitia,
Nomine dicentem quos diximus, utpote quae mi
Speraret nec linguam esse nec auriculam.
Praeterea addebat quendam, quem dicere nolo
Nomine, ne tollat rubra supercilia.
Longus homo est, magnas cui lites intulit olim
Falsum mendaci ventre puerperium.

LXIX. AD MANLIUM.

Quod mihi fortuna casuque oppressus acerbo
Conscriptum hoc lacrimis mittis epistolium,
Naufragum ut ejectum spumantibus aequoris undis
Sublevem et a mortis limine restituam,
Quem neque sancta Venus molli requiescere somno
Deserto in lecto caelibe perpetitur,
Nec veterum dulci scriptorum carmine Musae
Oblectant, cum mens anxia pervigilat,
Id gratum est mihi, me quoniam tibi dicis amicum,
Muneraque et Musarum hinc petis et Veneris:
Sed tibi ne mea sint ignota incommoda, Manli,
Neu me odisse putes hospitis officium,

Accipe, quis merser fortunae fluctibus ipse,
Ne amplius a misero dona beata petas.
Tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
Jucundum cum aetas florida ver ageret,
Multa satis lusi: non est dea nescia nostri,
Quae dulcem curis miscet amaritiem:
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abstulit. O misero frater ademte mihi!
Tu mea tu moriens fregisti commoda, frater,
Tecum una tota est nostra sepulta domus,
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
Quae tuus in vita dulcis alebat amor.
Cujus ego interitu tota de mente fugavi
Haec studia atque omnes delicias animi.
Quare quod scribis: Veronae turpe Catullo
Esse, quod hic quisquis de meliore nota
Frigida deserto tepefaxit membra cubili,
Id, Manli, non est turpe, magis miserum est.
Ignosces igitur, si, quae mihi luctus ademit,
Haec tibi non tribuo munera, cum nequeo.
Nam quod scriptorum non magna est copia apud me,
Hoc fit, quod Romae vivimus: illa domus,
Illa mihi sedes, illic mea carpitur aetas;
Huc una ex multis capsula me sequitur.
Quod cum ita sit, nolim statuas nos mente maligna
Id facere aut animo non satis ingenuo,
Quod tibi non utriusque petenti copia facta est:
Ultro ego deferrem, copia siqua foret.

LXX. AD ALLIUM.

Non possum reticere, deae, qua me Allius in re
Juverit aut quantis juverit officiis,
Ne fugiens saeclis obliviscentibus aetas
Illius hoc caeca nocte tegat studium:
Sed dicam vobis, vos porro dicite multis
Milibus et facite haec charta loquatur anus,
Ut qualis fuerit, dum vixit, carmina narrent,
Notescatque magis mortuus atque magis,
Nec tenuem texens sublimis aranea telam
In deserto Alli nomine opus faciat.
Nam, mihi quam dederit duplex Amathusia curam,
Scitis, et in quo me corruerit genere,
Cum tantum arderem quantum Trinacria rupes
Lymphaque in Oetaeis Malia Thermopylis,
Maesta neque assiduo tabescere lumina fletu
Cessarent tristique imbre madere genae:
Qualis in aerii perlucens vertice montis
Rivus muscoso prosilit e lapide,
Qui, cum de prona praeceps est valle volutus,
Per medium densi transit iter populi,
Dulce viatori lasso in sudore levamen,
Cum gravis exustos aestus hiulcat agros.
Hic, velut in nigro jactatis turbine nautis
Lenius aspirans aura secunda venit
Jam prece Pollucis, jam Castoris implorati,
Tale fuit nobis Allius auxilium.

Is clausum lato patefecit limite campum,
Isque domum nobis, isque dedit dominam,
Ad quam communes exerceremus amores,
Quo mea se molli candida diva pede
Intulit et trito fulgentem in limine plantam
Innixa arguta constituit solea,
Conjugis ut quondam flagrans advenit amore
Protesilaëam Laodamia domum
Inceptam frustra, nondum cum sanguine sacro
Hostia caelestes pacificasset heros.
Nil mihi tam valde placeat, Rhamnusia virgo,
Quod temere invitis suscipiatur heris.
Quam jejuna pium desideret ara cruorem,
Docta est amisso Laodamia viro,
Conjugis ante coacta novi dimittere collum,
Quam veniens una atque altera rursus hiems
Noctibus in longis avidum saturasset amorem,
Posset ut abrupto vivere conjugio,
Quod scibant Parcae non longo tempore abisse,
Si miles muros isset ad Iliacos.
Nam tum Helenae raptu primores Argivorum
Coeperat ad sese Troja ciere viros,
Troja (nefas) commune sepulcrum Asiae Europaeque,
Troja virum et virtutum omnium acerba cinis,
Quaene etiam nostro letum miserabile fratri
Attulit: hei misero frater ademte mihi!
Hei misero fratri jucundum lumen ademtum!
Tecum una tota est nostra sepulta domus,

Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
Quae tuus in vita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota sepulcra
Nec prope cognatos compositum cineres,
Sed Troja obscoena, Troja infelice sepultum
Detinet extremo terra aliena solo.
Ad quam tum properans fertur simul undique pubes
Graeca penetrales deseruisse focos,
Ne Paris abducta gavisus libera moecha
Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum casu, pulcherrima Laodamia,
Ereptum est vita dulcius atque anima
Conjugium: tanto te absorbens vertice amoris
Aestus in abruptum detulerat barathrum,
Quale ferunt Graji Pheneum prope Cylleneum
Siccare emulsa pingue palude solum,
Quod quondam caesis montis fodisse medullis
Audit falsiparens Amphitryoniades,
Tempore quo certa Stymphalia monstra sagitta
Perculit imperio deterioris heri,
Pluribus ut caeli tereretur janua divis,
Hebe nec longa virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
Qui durum domitam ferre jugum docuit.
Nam neque tam carum confecto aetate parenti
Una caput seri nata nepotis alit,
Qui, cum divitiis vix tandem inventus avitis
Nomen testatas intulit in tabulas,

Impia derisi gentilis gaudia tollens
Suscitat a cano volturium capiti:
Nec tantum niveo gavisa est ulla columbo
Compar, quae multo dicitur improbius
Oscula mordenti semper decerpere rostro,
Quam quae praecipue multivola est mulier.
Sed tu horum magnos vicisti sola furores,
Ut semel es flavo conciliata viro.
Aut nihil aut paulo cui tum concedere digna
Lux mea se nostrum contulit in gremium,
Quam circumcursans hinc illinc saepe Cupido
Fulgebat crocina candidus in tunica.
Quae tamen et si uno non est contenta Catullo,
Rara verecundae furta feremus herae,
Ne nimium simus stultorum more molesti.
Saepe etiam Juno, maxima caelicolum,
Conjugis in culpa flagrantem concoquit iram
Dum in scelerato illum prendit adulterio.
Sed tamen haec animi flagrantem continet iram,
Noscens omnivoli plurima furta Jovis.
At quia nec divis homines componier aequum est,
Nec tibi profuerit quisque, Catulle, labor,
Omnia ut impedias dilectae furta puellae,
Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
Fragrantem Assyrio venit odore domum,
Sed furtiva dedit muta munuscula nocte
Ipsius ex ipso demta viri gremio.

Quare illud satis est, si nobis is datur unis,
Quem lapide illa diem candidiore notat.
Hoc tibi, quo potui, confectum carmine munus
Pro multis, Alli, redditur officiis,
Ne vestrum scabra tangat rubigine nomen
Haec atque illa dies atque alia atque alia.
Huc addent divi quam plurima, quae Themis olim
Antiquis solita est munera ferre piis,
Et qui principio nobis terram dedit auctor,
A quo sunt primo omnia nata bona.
Sitis felices, et tu simul et tua vita,
Et domus ipsa, in qua lusimus, et domina,
Et longe ante omnes, mihi quae me carior ipso est,
Lux mea, qua viva vivere dulce mihi est.

LXXI. AD RUFUM.

Noli admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, velit tenerum supposuisse femur,
Non ullam rarae labefactes munere vestis
Aut perluciduli delicĭis lapidis.
Laedit te quaedam mala fabula, qua tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes; neque mirum: nam mala valde est
Bestia, nec quicum bella puella cubet.
Quare aut crudelem nasorum interfice pestem,
Aut admirari desine cur fugiunt.

LXXII. DE INCONSTANTIA FEMINEI AMORIS.

Nulli se dicit mulier mea nubere malle
Quam mihi, non si se Juppiter ipse petat.
Dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
In vento et rapida scribere oportet aqua.

LXXIII. AD ATEJUM.

Si cui jure bono sacer alarum obstitit hircus,
Aut si quem merito tarda podagra secat,
Aemulus iste tuus, qui vestrum exercet amorem,
Mirifice est, Atei, nactus utrumque malum.
Nam quotiens futuit, totiens ulciscitur ambos:
Illam affligit odore, ipse perit podagra.

LXXIV. AD LESBIAM.

Dicebas quondam, solum te nosse Catullum,
Lesbia, nec prae me velle tenere Jovem.
Dilexi tum te non tantum ut vulgus amicam,
Sed pater ut gnatos diligit et generos.
Nunc te cognovi: quare etsi impensius uror,
Multo mi tamen es vilior et levior.
Qui potis est? inquis. Quod amantem injuria talis
Cogit amare magis, sed bene velle minus.

LXXV. IN INGRATUM.

Desine de quoquam quidquam bene velle mereri
Aut aliquem fieri posse putare pium.
Omnia sunt ingrata, nihil fecisse benigne:
Immo etiam taedet, si fit, obestque magis;
Ut mihi, quem nemo gravius nec acerbius urget,
Quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit.

LXXVI. IN GELLIUM.

Gellius audierat patruum objurgare solere,
Siquis delicias diceret aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perdepsuit ipsam
Uxorem, et patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit fecit: nam quamvis irrumet ipsum
Nunc patruum, verbum non faciet patruus.

LXXVII. AD LESBIAM.

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
Vere, quantum a me Lesbia amata mea es;
Nulla fides ullo fuit unquam foedere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.
Nunc est mens deducta tua, mea Lesbia, culpa,
Atque ita se officio perdidit ipsa suo,

Ut jam nec bene velle queat tibi, si optima fias,
Nec desistere amare, omnia si facias.

LXXVIII. AD SE IPSUM.

Siqua recordanti benefacta priora voluptas
Est homini, cum se cogitat esse pium,
Nec sanctam violasse fidem, nec foedere in ullo
Divum ad fallendos numine abusum homines,
Multa parata manent in longa aetate, Catulle,
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quaecunque homines bene cuiquam aut dicere possunt
Aut facere, haec a te dictaque factaque sunt:
Omnia quae ingratae perierunt credita menti.
Quare jam te cur amplius excrucies?
Quin tu animum affirmas teque istinc tute reducis,
Et dis invitis desinis esse miser?
Difficile est longum subito deponere amorem,
Difficile est, verum hoc qua lubet efficias.
Una salus haec est, hoc est tibi pervincendum:
Hoc facias, sive id non pote sive pote.
O di, si vestrum est misereri, aut si quibus unquam
Extrema jam ipsa morte tulistis opem,
Me miserum aspicite et, si vitam puriter egi,
Eripite hanc pestem perniciemque mihi,
Quae mihi surrepens imos ut torpor in artus
Expulit ex omni pectore laetitias.

Non jam illud quaero, contra me ut diligat illa,
Aut, quod non potis est, esse pudica velit:
Ipse valere opto et tetrum hunc deponere morbum.
O di, reddite mi hoc pro pietate mea.

LXXIX. AD RUFUM.

Rufe mihi frustra ac nequidquam credite amice
(Frustra? immo magno cum pretio atque malo)
Siccine surrepsti mi atque intestina perurens
Mi misero eripuisti omnia nostra bona?
Eripuisti, eheu nostrae crudele venenum
Vitae, heu, heu nostrae pestis amicitiae!
Sed nunc id doleo, quod purae pura puellae
Savia comminxit spurca saliva tua.
Verum id non impune feres: nam te omnia saecla
Noscent, et qui sis fama loquetur anus.

LXXX. DE GALLO.

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima conjux
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus: nam dulces jungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus nec se videt esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.

LXXXI. IN LESBIUM.

Lesbius est pulcher: quidni? quem Lesbia malit
Quam te cum tota gente, Catulle, tua.
Sed tamen hic pulcher vendat cum gente Catullum,
Si tria notorum savia reppererit.

LXXXII. AD GELLIUM.

Quid dicam, Gelli, quare rosea ista labella
Hiberna fiant candidiora nive,
Mane domo cum exis et cum te octava quiete
E molli longo suscitat hora die?
Nescio quid certe est: an vere fama susurrat
Grandia te medii tenta vorare viri?
Sic certe est: clamant Victoris rupta miselli
Ilia, et emulso labra notata sero.

LXXXIII. AD JUVENTIUM.

Nemone in tanto potuit populo esse, Juventi,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes,
Praeterquam iste tuus moribunda a sede Pisauri
Hospes inaurata pallidior statua?
Qui tibi nunc cordi est, quem tu praeponere nobis
Audes, et nescis quod facinus facias.

LXXXIV. AD QUINTIUM.

Quinti, si tibi vis oculos debere Catullum
Aut aliud siquid carius est oculis,
Eripere ei noli, multo quod carius illi
Est oculis seu quid carius est oculis.

LXXXV. IN MARITUM LESBIAE.

Lesbia mi praesente viro mala plurima dicit:
Hoc illi fatuo maxima laetitia est.
Mule, nihil sentis. Si nostri oblita taceret,
Sana esset: nunc quod gannit et obloquitur,
Non solum meminit, sed, quae multo acrior est res,
Irata est, hoc est, uritur et coquitur.

LXXXVI. DE ARRIO.

Chommoda dicebat, si quando commoda vellet
Dicere, et insidias Arrius hinsidias,
Et tum mirifice sperabat se esse locutum,
Cum quantum poterat dixerat hinsidias.
Credo, sic mater, sic Liber avunculus ejus,
Sic maternus avus dixerat atque avia.
Hoc misso in Syriam requierant omnibus aures:
Audibant eadem haec leniter et leviter,
Nec sibi postilla metuebant talia verba,
Cum subito affertur nuntius horribilis,

Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
Jam non Ionios esse, sed Hionios.

LXXXVII. DE AMORE SUO.

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio, sed fieri sentio et excrucior.

LXXXVIII. DE QUINTIA ET LESBIA.

Quintia formosa est multis, mihi candida, longa,
Recta est: haec ego sic singula confiteor;
Totum illud formosa nego: nam nulla venustas,
Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est, quae cum pulcherrima tota est,
Tum omnibus una omnes surripuit Veneres.

LXXXIX. IN GELLIUM.

Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore
Prurit et abjectis pervigilat tunicis?
Quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
Ecqui scis quantum suscipiat sceleris?
Suscipit, o Gelli, quantum non ultima Tethys
Nec genitor Nympharum abluit Oceanus:
Nam nihil est quidquam sceleris, quo prodeat ultra,
Non si demisso se ipse voret capite.

XC. DE GELLIO.

Gellius est tenuis: quidni? cui tam bona mater,
Tamque valens vivat tamque venusta soror,
Tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
Cognatis, quare is desinat esse macer?
Qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est,
Quantumvis quare sit macer invenies.

XCI. IN GELLIUM.

Nascatur Magus ex Gelli matrisque nefando
Conjugio et discat Persicum haruspicium:
Nam Magus ex matre et gnato gignatur oportet
Si vera est Persarum impia relligio,
Gnatus ut accepto veneretur carmine divos
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

XCII. IN GELLIUM.

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
In misero hoc nostro, hoc perdito amore fore,
Quod te cognossem bene constantemve putarem
Aut posse a turpi mentem inhibere probro,
Sed neque quod matrem nec germanam esse videbam
Hanc tibi, cujus me magnus edebat amor.

Et quamvis tecum multo conjungerer usu,
Non satis id causae credideram esse tibi.
Tu satis id duxti: tantum tibi gaudium in omni
Culpa est, in quacunque est aliquid sceleris.

XCIII. DE LESBIA.

Lesbia mi dicit semper male nec tacet unquam
De me: Lesbia me dispeream nisi amat.
Quo signo? quia sunt totidem mea: deprecor illam
Assidue, verum dispeream nisi amo.

XCIV. IN CAESAREM.

Nil nimium studeo, Caesar, tibi velle placere,
Nec scire utrum sis albus an ater homo.

XCV. IN MENTULAM.

Mentula moechatur: moechatur mentula: certe.
Hoc est, quod dicunt, ipsa olera olla legit.

XCVI. DE SMYRNA CINNAE POETAE.

Smyrna mei Cinnae nonam post denique messem
Quam coepta est nonamque edita post hiemem,

Milia cum interea quingenta Hortensius uno
Versiculorum anno fecerit illepidus.
Smyrna cavas Satrachi penitus mittetur ad undas,
Smyrnam cana diu saecula pervoluent.
At Volusi annales Paduam morientur ad ipsam
Et laxas scombris saepe dabunt tunicas.

XCVII. AD BONONIENSEM POETAM.

Parva mei mihi sint cordi monumenta sodalis,
At populus tumida gaudeat Antimacho.

XCVIII. AD CALVUM DE QUINTILIA.

Si quidquam mutis gratum acceptumve sepulcris
Accidere a nostro, Calve, dolore potest,
Quo desiderio veteres renovamus amores
Atque Orco mersas flemus amicitias,
Certe non tanto mors immatura dolori est
Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

XCIX. IN AEMILIUM.

Non, ita me di ament, quidquam referre putavi,
Utrumne os an culum olfacerem Aemilio.
Nil immundius hoc, nihil est immundius illo:
Verum etiam culus mundior et melior:

Nam sine dentibus est: os dentes sesquipedales,
Gingivas vero ploxemi habet veteris,
Praeterea rictum qualem defessus in aestu
Mejentis mulae cunnus habere solet.
Hic futuit multas et se facit esse venustum,
Et non pistrino traditur atque asino?
Quem si qua attingit, non illam posse putemus
Aegroti culum lingere carnificis?

C. AD VETTIUM.

In te, si in quenquam, dici pote, putide Vetti,
Id quod verbosis dicitur et fatuis:
Ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis
Culos et crepidas lingere carpatinas.
Si nos omnino vis omnes perdere, Vetti,
Hiscas: omnino quod cupis efficies.

CI. AD JUVENTIUM.

Surripui tibi, dum ludis, mellite Juventi,
Saviolum dulci dulcius ambrosia.
Verum id non impune tuli: namque amplius horam
Suffixum in summa me memini esse cruce,
Dum tibi me purgo nec possum fletibus ullis
Tantillum vestrae demere saevitiae.

Nam simul id factum est, multis diluta labella
Abstersti guttis omnibus articulis,
Ne quidquam nostro contractum ex ore maneret,
Tanquam commictae spurca saliva lupae.
Praeterea infesto miserum me tradere amori
Non cessasti omnique excruciare modo,
Ut mi ex ambrosia mutatum jam foret illud
Saviolum tristi tristius helleboro.
Quam quoniam poenam misero proponis amori,
Nunquam jam posthac basia surripiam.

CII. DE CAELIO ET QUINTIO.

Caelius Aufilenum et Quintius Aufilenam
Flos Veronensum depereunt juvenum,
Hic fratrem ille sororem. Hoc est, quod dicitur, illud
Fraternum vere dulce sodalitium.
Cui faveam potius? Caeli, tibi, nam tua nobis
Per facta exhibita est unica amicitia,
Cum vesana meas torreret flamma medullas.
Sis felix, Caeli, sis in amore potens.

CIII. INFERIAE AD FRATRIS TUMULUM.

Multas per gentes et multa per aequora vectus
Advenio has miseras, frater, ad inferias,

Ut te postremo donarem munere mortis
Et mutam nequidquam alloquerer cinerem,
Quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
Heu misero indigne frater ademte mihi!
Nunc tamen interea haec, prisco quae more parentum
Tradita sunt tristes munera ad inferias,
Accipe fraterno multum manantia fletu,
Atque in perpetuum, frater, ave atque vale.

CIV. AD CORNELIUM.

Si quidquam tacito commissum est fido ab amico,
Cujus sit penitus nota fides animi,
Meque esse invenies illorum jure sacratum,
Corneli, et factum me esse puta Harpocratem.

CV. AD SILONEM.

Aut sodes mihi redde decem sestertia, Silo,
Deinde esto quamvis saevus et indomitus:
Aut, si te nummi delectant, desine quaeso
Leno esse atque idem saevus et indomitus.

CVI. AD QUENDAM DE LESBIA.

Credis me potuisse meae maledicere vitae,
Ambobus mihi quae carior est oculis?
Non potui, nec, si possem, tam perdite amarem.
Sed tu cum Tappone omnia monstra facis.

CVII. IN MENTULAM.

Mentula conatur Pimpleum scandere montem:
Musae furcillis praecipitem ejiciunt.

CVIII. DE PUERO ET PRAECONE.

Cum puero bello praeconem qui videt esse,
Quid credat, nisi se vendere discupere?

CIX. AD LESBIAM.

Si quidquam cupidoque optantique obtigit unquam
Insperanti, hoc est gratum animo proprie.
Quare hoc est gratum nobis quoque, carius auro,
Quod te restituis, Lesbia, mi cupido,

Restituis cupido atque insperanti, ipsa refers te
Nobis: o lucem candidiore nota!
Quis me uno vivit felicior, aut magis hac res
Optandas vita dicere quis poterit?

CX. IN COMINIUM.

Si Comini arbitrio populari cana senectus
Spurcata impuris moribus intereat,
Non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
Lingua exsecta avido sit data vulturio,
Effossos oculos voret atro gurgite corvus,
Intestina canes, cetera membra lupi.

CXI. AD LESBIAM.

Jucundum, mea vita, mihi proponis amorem
Hunc nostrum inter nos perpetuumque fore.
Di magni, facite ut vere promittere possit,
Atque id sincere dicat et ex animo,
Ut liceat nobis tota producere vita
Aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

CXII. AD AUFILENAM.

Aufilena, bonae semper laudantur amicae:
Accipiunt pretium, quae facere instituunt.
Tu, quod promisti, mihi quod mentita, inimica es,
Quod nec das et fers saepe, facis facinus.
Aut facere ingenuae est, aut non promisse pudicae,
Aufilena, fuit: sed data corripere
Fraudando officiis plus quam meretricis avarae est,
Quae sese toto corpore prostituit.

CXIII. AD AUFILENAM.

Aufilena, viro contentam vivere solo,
Nuptarum laus e laudibus eximiis:
Sed cuivis quamvis potius succumbere par est,
Quam matrem fratres concipere ex patruo.

CXIV. IN NASONEM.

Multus homo es, Naso: nam tecum multus homo qui
Descendit, Naso: multus es et pathicus.